

TREĆI DIO
Mirovni ugovor
s Italijom 1947.

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti i Slovenska akademija znanosti in umetnosti priredili su u Zagrebu, u velikoj dvorani zgrade HAZU, 7. i 8. prosinca 2007. znanstveni skup PARIŠKA MIROVNA KONFERENCIJA I UGOVOR O MIRU S ITALIJOM (1946.-47.). U ovome broju «Adriasa» donosimo dio referata podnesenih na tome skupu.

PROGRAM

PARIŠKA MIROVNA KONFERENCIJA I UGOVOR O MIRU S ITALIJOM (1946.-47.).

ZNANSTVENI SKUP

Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i Slovenske akademije znanosti
in umetnosti
palača HAZU, Zagreb, Zrinski trg 11, petak 7. prosinca 2007. i subota 8.
prosina 2007.

Petak, 7. prosinca 2007.

9.00 - 12.00 Velika sjednička dvorana u palači Hrvatske akademije u Zagrebu
Skup otvara supredsjednik Organizacijskoga odbora akademik Davorin RUDOLF
Pozdravna riječ predsjednika HAZU, akad. Milana MOGUŠA
Uvodna riječ izvanrednoga člana SAZU, g. Jože PIRJEVECA
Govor predsjednika Republike Hrvatske g. Stjepana MESIĆA

Kratka stanka

Referenti:

- prof. dr. sc. **Jože PIRJEVEC**, izvanredni član SAZU: *Akcija jugoslovske diplomacije v Parizu in tržaško vprašanje*
- akademik **Vladimir IBLER**: *Ugovor o miru s Italijom 1947. sa stajališta međunarodnoga prava*
- akademik **Petar STRČIĆ**: *Hrvatski povijesni kontekst mirovne konferencije i ugovora u Parizu 1946.-47.*

- prof. dr. sc. **Dušan NEČAK**, *Jugoslavanski odnos do Trsta junij-september 1945.*

Rasprava

12.00 sati

PRIJAM predsjednika HAZU akademika Milana Mogušu u svečanim salonima na I. katu u palači HAZU u Zagrebu.

17.00 – 19.00 sati, palača HAZU, velika dvorana

Referenti:

- prof. dr. sc. **Ivo GOLDSTEIN**: *Dvije pariške mirovne konferencije i ugovori (1919.-20. i 1946.-47.), sličnosti i razlike*
- prof. dr. sc. **Božo REPE**, *Vloga slovenskih politikov in diplomatov pri določanju meja*
- prof. dr. sc. **Branko DUBRAVICA**: *Vojna komponenta u kontekstu Pariške mirovne konferencije i Ugovora o miru s Italijom (1946-47)*

Rasprava

Subota, 8. prosinca 2007.

Velika sjednička dvorana u palači Hrvatske akademije u Zagrebu

9.00 – 12.30 sati,

Referenti:

- akademik **Davorin RUDOLF**: *Granice s Italijom u mirovnim ugovorima nakon Prvoga i Drugoga svjetskog rata*
- doc. dr. **Gorazd BAJC**: *Prispevek Aleša Beblerja na pariški mirovni konferenci*
- dr. sc. **Zlatko BEGONJA**: *Dalmatinski dio Hrvatske, Pariška mirovna konferencija i Ugovor o miru s Italijom (1946.-47.)*
- mag. **Tanja MLJAČ**, *Odnos Anglo-američanov do mirovne pogodbe z Italijo*
- prof. dr. sc. **Darko DUKOVSKI**: *Dva egzodusa: hrvatski (1918.-41.) i talijanski (1941.-55.)*

Rasprava

Akademik Davorin Rudolf
Split

MIROVNI UGOVOR IZ 1947. – TEMELJ ZA DOBRE ODNOSE S ITALIJOM

Uvodni govor akademika Davorina Rudolfa na skupu
"Pariška mirovna konferencija i Ugovor o miru s Italijom
1946.-1947." 7. prosinca 2007., u velikoj dvorani Hrvatske
akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu

Vrlo uvaženi gosti, kolegice i kolege, prijatelji

Dopustite da vas u ime organizatora ovoga skupa, Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i Slovenske akademije znanosti in umetnosti, srdačno pozdravim.

U Parizu je 10. veljače 1947. potpisan Mirovni ugovor s Italijom kojim je okončano ratno stanje između Italije i savezničkih i udruženih država, među kojima je bila i ondašnja Jugoslavija. Ovaj znanstveni skup posvećen je prvenstveno tome Ugovoru, analizama njegova sadržaja te pitanjima što ga je uzrokovalo i kakvi su mu učinci.

Tekst Ugovora bio je pripremljen i konačno oblikovan na sjednicama Vijeća ministara vanjskih poslova Francuske, Sjedinjenih Američkih Država, bivšega Sovjetskoga Saveza i Velike Britanije, a bio je razmatran na Mirovnoj konferenciji u Parizu od 19. srpnja do 16. listopada 1946. Ondašnja Jugoslavija, koja je svojim vojnim angažmanom u Drugome svjetskom ratu i suradnjom sa Saveznicima pridonijela pobjedi nad agresorskim silama u Europi, nacističkom Njemačkom i fašističkom Italijom prije svega, sudjelovala je u radu te Konferencije. Iako nezadovoljna razgraničenjem, ratificirala je Ugovor o miru s Italijom i o tome pohranila isprave u Parizu 4. rujna 1947. Taj je Ugovor i danas na snazi.

Današnje naše okupljanje i razgovori nisu vezani uz bilo koji datum. Ovaj skup, koji ilustrira prisne i prijateljske odnose hrvatske i slovenske akademije, nije posvećen nikakvome posebnome "danu sjećanja". Pariški Mirovni ugovor s Italijom iz 1947. za nas je povijesni pravni akt kojim su riješena važna pitanja u odnosima između ondašnje Jugoslavije i Italije, a samim tim i u odnosima između Hrvatske i Italije te Slovenije i Italije, dviju država sljednica Jugoslavije nakon njezine propasti. Na osnovama toga Mirovnog ugovora

uređena su kasnije, tijekom poslijeratnoga razdoblja, brojna pitanja, među ostalim pitanje razgraničenja. Spomenut ću samo dva ugovora: Londonski memorandum o ukidanju Slobodnoga Teritorija Trsta iz 1955. i Ugovor o razgraničenju koji je potpisan u gradiću Osimu kraj Ankone 1975.

Na osnovama ugovora iz 1947. razvijala se, i još se uvijek promiče, svekolika dobrosusjedska suradnja Hrvatske i Slovenije s Italijom.

Posebice želim podsjetiti na tijesne veze Republike Hrvatske s Talijanskom Republikom gospodarske, političke, kulturne, znanstvene i sportske, stalnu razmjenu ljudi i iskustava, ali i na duge ratove za Jadran i hrvatsku obalu tijekom povijesti. Brojni hrvatski znanstvenici i umjetnici djelovali su u Italiji, a talijanski u našim krajevima. Danas je Talijanska Republika jedan od najvažnijih partnera u trgovinskoj razmjeni Hrvatske s inozemstvom. Talijani su visoko na ljestvici gostiju koji, posebice kao turisti, posjećuju Hrvatsku. Hrvati, s druge strane, masovno posjećuju Italiju. Kazat ću i ovo: Italija je bila prva država uključena u šengenski sustav graničnoga režima Europske unije s kojom smo, posebnim sporazumom 1997., ukinuli putovnice – još jednom: putovnice, a ne samo vize – za putovanja hrvatskih građana u Italiju i talijanskih u Hrvatsku, te smo nakon dugih pregovora zaključili ugovor o uzajamnom poštivanju manjina, talijanske u Hrvatskoj i, prvi put u povijesti, hrvatske u Italiji.

Nažalost, valja mi kazati i ovo: neke političke skupine i pojedini političari u Italiji Ugovor o miru iz 1947. doživljavaju kao temelj za ostvarivanje iredentističkih ciljeva, jer su tim Ugovorom, prema njihovom mišljenju, Italiji tobože “oteti” dijelovi teritorija koji valja vratiti, kako oni kažu, “matici zemlji”. Na ovome skupu bit će i o tome govora, premda je iredenta, suzbijanje njezina djelovanja, prije svega briga demokratske Italije, njezinih političkih i intelektualnih elita.

Još jednom želim svima vama dobrodošlicu u ovaj drevni znameniti hram hrvatske znanosti i umjetnosti. Osjećajte se, molim vas, kao u svojoj kući.